

1. Be Huberianismo R. I. G. Neumann, Witt. 1704 hab. et 1709 recus.
 2. Be Trinitate Platonismi vere et falso prospecta, Neumann
 3. D. J. F. Mayer. Tipp. de Patri Apostoli conjugio, Witt. 1684 hab. et 1713 recus.
 4. Be Clemensius mus evangelicus in anno condit. auf den Tom. L
 Exaudi. S. I. & Festkriji, Gottha, 1712.
 ex Gen. XLIX. 18.
 5. Be Fide in Mediam patriarchalem. D. Jacob Schmidij, Argentorat.
 6. Biog. Unde homo verbus sit scripturam esse verum Bei verbum
 D. J. F. Mayeri, Witt. 1685 hab. et 1713 recus.
 7. Be Empedocli sarcinum recte Theodori Bassovij, Biog. 1711. Witt. 1702. 3. A.
 8. Be Confirmatione angelicis agonizantibus Iesu. hab. et 1706 recus.
 9. Be Descentu Christi ad inferos. D. Graham. Calovij, Witt. 1682
 recus. 1690.
 10. Programma Christo triumphatori facti ex 1 Petri III. 18. Argument.
 Alterf. 1693 hab. et Lips. 1707 recus.
 11. Be salutis trium woorum Solhi, Iobi et Pilati, D. Christ. Jonatagii.
 12. Be servitioris humana sapientia verbo cap. Cor II. v. 4.
 13. Be Fidei, Rostock. 1709.
 14. Be Adami roententia, D. J. F. Mayeri, Witt. 1685 hab. et 1713 recus.
 15. Be Paulina Petri micropatrie gift ad Galat Cap. II.
 p. 11. 12. 13. 14. D. Dr. Quenstedt, Witt. 1687 hab. et 1711 recus.
 16. D. J. F. Mayer's Tract. Iesu. Contra in Brust Chalix, 1712.
 17. D. I. George Neumann's Deformatione Condit. ad Ant. VI. 7. 8. Witt. 1705 hab.
 18. D. Gottlieb Wenzelowski am Michaelstags vor jahrlichem Consulat
 Gießen, Witt. 1712.
 19. D. I. George Neumann's Deformatione Condit. ad Ant. VI. 7. 8. Witt. 1705 hab.
 20. D. Dr. Theol. Fac. in Folio X. M. Mr. autoritatem videtur D. Theol. Fac. in Dissen L. i. 1712.
 21. Be Abrenuntiatione baptismati ex 1 John III. p. 21. Chladenij, Witt.
 22. Be mirabili cum filio bei lucta Jacobi, D. Calovij, Witt. 1669
 23. Be Albaturi, Urbani Godfr. Siberi, Col. Thom. Lips. Diet. Lips.
 24. Be Vita et Meritis Franci: Poggii Florent. de Ernst. Thorschmidii, Witt.

I. N. 7.
 DISPUTATIO THEOLOGICA INAUGURALIS
 DE
PAULINA PETRI
INCREPATIONE,

Epist. ad Galat. II. v. 11. 12. 13. & 14.
Qvam

PRO LICENTIA

*Consequendi summos in Theologia honores,
 ex Decreto Reverendiss. Theologicae Facultatis
 in Electorali Saxonica,*

PRÆSIDE

DN. JO. ANDREA QVENSTEDT,

S. S. Theol. D. ejusdemque Prof. Publ. Facultatis Theologicæ
 Seniore, Consistorii Eccles. Assessore, Templi OO. Sanctorum
 Præposito & h. t. Collegii sui Decano,

defendet

MICHAEL VVALTHERUS, Aurica-Frisius,
 hactenus Mathematum Superiorum Prof. Publ. & Alumnorum
 Electoralium Ephorus, jam vero S. S. Theologiæ Pro-
 fessor Publicus designatus,
Ad diem XI. Augusti c 10 Iuc LXXXVII.
 horis Ante & Pomeridianis.

EDITIO TERTIA.

VITEMBERGÆ, Literis JO. GODOFR. MEYERI, 1711.

(5)

DISTRIBUTIO THEOLOGICA INTEGRALIS

DE

PADUA INGRERATIONE SOCIETATIS

Ex Genua IV. Iulij 1581.

Genua

PRO LEGEMIA

Constituta anno 1581. ex dicto Prolegorio
ex dicto Prolegorio ex dicto Prolegorio
ex dicto Prolegorio ex dicto Prolegorio

PRÆSIDIA

DN. ANDREA GENESTEDT.

Ex dicto Prolegorio ex dicto Prolegorio
Ex dicto Prolegorio ex dicto Prolegorio
Ex dicto Prolegorio ex dicto Prolegorio

MICHAEL AVETIERS, Antwerp.

Ex dicto Prolegorio ex dicto Prolegorio

MICHAEL AVETIERS, Antwerp.

J. N. J.

DISPUTATIO THEOLOGICA SOLENNIS
De
PAULINA PETRI INCREPATIONE,

ex

Epist. ad Gal. II. v. 11. 12. 13. § 14.

Textus Origin.

v. 11. ὅτε δὲ ἦλθε Πέτρος εἰς Αντιόχειαν, κατὰ πρόστωσον ἀυτῷ ἀντέσην: ὅτι κατεγνωσμένος ἦν.

v. 12. πρὸ τῷ γάρ ἐλθεῖν τινας ἀπὸ Ιακώβου, μετὰ τῶν ἐθνῶν συνήθιεν, ὅτε δὲ ἦλθον, ὑπέειλε καὶ αἱ Φώριζεν ἐαυτὸν, Φοβόμενος τὸν ἐκ τεριόμην.

v. 13. καὶ συνυπειρίθησαν ἀυτῷ καὶ οἱ λοιποὶ Ιudeῶν ὡς τε Βαρνάβας συναπήχθη ἀυτῶν τῇ υπονομίᾳ.

v. 14. Ἀλλ' ὅτε εἶδον, ὅτι ὥκη ὄρθοποδός τι, πρὸς τὴν ἀλήθειαν τῷ εὐαγγελίῳ, ἐποντῷ πέτρῳ ἐμπροσθεν πάντων; εἰ σὺ Ιudeῖος ὑπάρχων, ἐθνικῶς ζῆς, καὶ ὥκη Ιudeῖος, τί τὰ ἐθνηάναγκαξεις Ιudeίζειν.

Versio Vulgata.

A 2

Cum

DISPUTATIO THEOLOGICA

Cum autem venisset Petrus Antiochiam; in faciem ei restiti, qui areprehensibiliserat.

Prius autem, quam venirent quidam a Jacobo, cum Gentibus edebat; cum autem venissent, subtrahebat et segregabat se, timens eos, qui ex circumcisione erant.

Et simulationi ejus consenserunt ceteri Judai: ita ut et Barnabas duceretur ab eis in illam simulationem.

Sed cum vidissim, quod non recte ambularent ad veritatem Evangelii, dixi Cephae coram omnibus; Si tu cum Iudeus sis, Gentiliter vivis, et non Iudaice, quomodo Gentes cogis judaizare?

B. Lutb. Germanica.

Da aber Petrus gen Antiochia kam / widerstund ich ihm unter Augen / denn es war Klage über ihn kommen.

Denn zuvor ehe etliche von Jacobo kamen / als er mit den Heyden / da Sie aber kamen / entzog er sich und sonderte sich / darumb das er die von der Beschneidung fürchtete.

Und heuchelten mit ihm die andern Jüden / also / das auch Barnabas verführt ward / mit ihnen zu heucheln.

Aber da ich sahe / daß Sie nicht richtig wandelten / nach der Wahrheit des Evangelist / sprach ich zu Petro für allen öffentlich; So du / der du ein Jude bist / Heydensisch lebst / und nicht Jüdisch / warumb zwingest du denn die Heyden Jüdisch zu leben?

I. usus

I.

*Ujus & Emphaseos vocum evolutio
& textus expositio.*

§. I.

Vando hæc actio Antiochena Pauli cum Petro contigerit, non omnino certum est; Augustinus qvidem Epistola XIX. qvæ est ad Hieronymum existimat, antecessisse illam synodum Hierosolymitanam, sed hanc ea fuisse priorem, videtur postulare ordo narrationis Paulinæ. Patet etiam ex Acto XV. 22. Paulum cum Barnaba soluto Concilio Apostolorum cum literis Synodicis ad confirmandam Ecclesiam Antiochiam esse reversum. Indicat autem Apostolus v. 11. Primo personam, cum qva ipsi certamen fuerit, inquisiens; Cum autem venisset Petrus. &c. Non fuisse autem Petrum, cuius hic mentio fit, Petrum Apostolum, sed alium qvempiam ex LXX. Christi discipulis opinati sunt qvidam Veteres, ut Clemens Alexandrinus apud Eusebium Lib. I. Histor. Eccles. cap. 12. Dorotheus in Synopsi, itemqve Oecumenius in Collectaneis Explanationum h. l. Discuperent plerique Papistæ, renovari hunc veterem errorem, dum suo gratificantur Pontifici Rom. Sed illum erudite & potenter convellit Hieronymus, fatente ipso Spondano, Baronii breviatore, qui a reliquis Pontificiis hac in parte recedit, inquisiens: *Hac nec olim placuisse Hieronymo, nec nunc nobis.* Commentum hoc ineptam tergiversationem Aretius in Com. h. l. & fabellam, qvæ omni fundamento careat B. Balduinus in h. t. appellare non dubitant, cum totus contextus ostendat, non de alio, qvam de Petro Apostolo sermonem esse. Nec alium sive Petrum sive Cepham novit tota S. Scriptura. Apostolo Paulo qvoqve non erat constitutum, conferre se cum qvodam ex LXX, discipulorum numero, sed cum ipso Petro Apostolo, a quo se nihil didicisse, nec ipsi in officio suo ulla ex parte cedere, in hac ipsa Actio-

A 3

nc

ne ostendere voluit, ut obtunderetur os Pseudo-Apostolorum, præferentium Petrum Paulo, in præjudicium & contemptum doctrinæ Evangelicæ hactenus per Paulum prædicatæ.

II. Secundo indicat *locum*, ubi contigerit hoc negotium, *Antiochiam* nominans, Antiochiam intellige, non Pisidiæ, cuius Actor. XIII. 14. mentio fit, sed Syriae, quæ cognomento Epidaphnes dicitur, in qua Paulus etiam antea docuerat, Actor. XI. 26, Fuit illa olim urbs ingens, ac totius Orientis apex Marcellino in descriptione Syriae lib. XXII. Syriam regentum sedes, & Patriarchatu nobilis. Ast hodie neutiquam magna est, sed multis terræ motibus ita vastata ac d.ruta, ut ne quidem domicilium Patriarchæ suo præbere amplius sit idonea; Is igitur Damasci habitat, paucas suo regimine moderans Ecclesias. In hac celeberrima Urbium, prima & clarissima Ecclesia inter Gentes fuit constituta, Discipulisque Christi primum Christianorum nomen est inditum, ut legere est Actor. XI. 26.

S. III. Tertio, *Factum suum* significanter exprimit his verbis; κατὰ πρόσωπον αὐτῷ αὐτοῖς ήν, in faciem ei restiti, i.e. palam, aperte, in os, in barbam, (ut exponunt Cornelius a Lapide & Tirinus) ei contradixi, publice & in conspectu omnium me ei opposui. Hoc enim est, κατὰ πρόσωπον adversus faciem, coram, ut κατὰ υώρου a tergo. Et sic usurpatur 2. Corinth. X. 1. κατὰ πρόσωπον humilisum inter vos, absens autem confido in vobis, i. e. præsens & coram, opponitur enim absenti. Chrysostomus & Theophylactus illud κατὰ πρόσωπον interpretantur, ut perinde sit atque ἐκ ὄντως, αλλακατὰ σχῆμα, non vere sed in speciem, ac si Paulus tantum secundum faciem i. e. juxta externam speciem, simulate, apparenter & ex compagno restiterit Petro. Existimant enim non fuisse seriam, sed simulatam & collusoriam hanç Pauli reprehensionem, & tantum in speciem adhibitam. Eodem modo Hieronymus in Com. h. l. κατὰ πρόσωπον accipit pro eo, quod est non ex animo. Sed illud κατὰ πρόσωπον nusquam in Scripturis significat in speciem, sed ubique in faciem Luc. II. 30. Actor. III. 13. & XXV. 16. 2. Cor. X. 7. Recte Ambrosianus: In faciem illi restiti: Quid est hoc, nisi in praesenti

senti ei contradixi? Et annotat B. Lutherus in h. l. Faciem more Scripturæ significare id, quod in manifesto est, & contrarium in abscondito, ut illic homo videat, hic Deus. Imo Apostolus ipse phrasin hanc suam κατὰ πρόσωπον paulo post (vers. 14.) per æquipollentem locutionem exponit, quando objurgationis suæ verba referens ait, dixi ἐμπρόθεν πάντων, coram omnibus, in conspectu totius Ecclesiae Antiochenæ, ut explicat B. Lutherus in Comment. fol. 35. Genius etiam locutionis emphasis observata non obscure demonstrat, non simulatam & fictam, sed maxime seriam fuisse increpationem, ut postea pluribus dicetur.

§. IV. Verbum αὐτισμὸς notat resistere, obsistere, sese opponere, adversari, & quidem juxta illud Herodiani; ἐξ αὐτούς δέ τις καὶ συσάσην αὐγωνίζεται. pede collato certare: Germani: Sueb̄en Sueb̄ sezen / und streiten / in acie contra aliquem stare & pugnare, ut observat B. Wellerus Com. in Epist. Rom. cap. 9. v. 19. Paulus, Petrus & Jacobus Apostoli, quando nos ad resistendum Diabolo hortantur has voce utuntur, ut Ephes. VI. 13. Accipite universam armaturam DEI, ut possitis αὐτισμὸς, resistere in die malo. 1. Petr. V. 9. ω (Diabolo, instar leonis rugientis obambulanti) αὐτισμῷ resistente (Syrus, state contra eum) firmi fide. Fides enim hic sit quasi murus Jacobi IV. 7. αὐτισμῷ, resistite Diabolo. Confer Rom. XIII. 2. Actor. XIII. 8. 2. Tim. III. 8. 1. Tim. III. 8.

§. V. Quarto, causam αὐτισμὸς, sive increpationis in genere indicat his verbis; ὅτι κατεγγωσμένον; Vulgata; Quia reprobabilis erat; Beza; Eo quod condemnandus esset. Erasmus Eo quod reprehensus esset. Longe aliter Syrus; Eo quod scandalizarentur aut offenderentur in eo. Daniel Heinsius h. l. ait; Qui cor scrutatur aut penetrat, qui dissimulationem, hypocrisim aut errorum detegit, Hellenistis καταγγώσκειν dicitur. Unde καταγγώσκειν simulationis detectio. Juxta illum itaque κατεγγωσμένον est, cuius hypocrisis detegenda, redarguenda, damnanda. Est autem hic participium passivum, phrasi Hebreæ, vice nominis positum, pro eo, qui justam reprehensionem meretur; κατεγγωσμένον pro καταγγελέε. Frequens enim Hebreis est, imo perpetuum, inquit

DISPUTATIO THEOLOGICA

qvit h. i. Adamus Sasboldus Francisc. sive , ut alii volunt, Johanes Hasselius, Theologus Lovaniensis in Opero in Epistolas Paulis qvod Sasboldi nomine circumfertur; *Ut quod nos per nomen verbale passiva forme enunciamus, illi participio passivo significant.* E. C. dicunt, amatum seu dilectum, pro amabili, laudatum pro laudabili, miratum pro mirabili, formidatum pro formidabili, ita sicut 2. Reg. 1. 23. Psalm. LXXXIII. 1. CXXXVIII. 14. 1. Cor. VI. 4. Hebre XII. 18. & 27. Sic ergo Paulus reprobensum dixit, *pro reprehensibili.* Hinc B. Glassius Phil. Sacr. Lib. III. Tract. IV. de Participio cap. II. probans, *participia crebro pro nominibus usurpari, seu in nominis degenerare,* inter alia exempla hunc quoque locum adducit; ὅτι οὐαγγελίον ἦν, quia reprehensus erat, hoc est inquit; οὐαγγελίον condemnabilis, reprehensione dignus, iniquus vel iniustus. Qui verbo sive participio simpliciter inhaerent, varie se torquent in hoc loco exponendo. Nonnulli dicunt; quia reprehensus erat Antiochiae, ab aliis scil. fratribus, qui inconstantia petri, modo cum gentibus edentis, modo se subtrahentis, jam offendit cæperant; ita Chrysostomus & Hieronymus. Alii referrunt hæc verba ad reprehensionem, quam a Iudeis fratribus passus eras petrus, postquam cum Cornelio Centurione, homine gentili & incircumcisso Cæsareae cibum sumperferat, ita Theophylactus & Oecumenius. Sed hic intellectus praesenti loco non convenit, neque explicatur per verba sequentia, quæ probationem continent hujuscce partis. Ino illa reprehensio eis Cornelii familiaritatemi hic repeti commodenon poterat, utpote de qua jam satisfecerat Petrus reliquis Apostolis Hierosolymis. Quidam exponunt; Reprehensus erat scil. a veritate & libertate Evangelica, quæ gentes Gentes a Judaismi umbris ac servitute liberat, & eximit: ita Commentator Paulinus, qui Ambroxi titulum gerit. B. D. Kunadus in Com. h. l. inquit; *Si proprietatem vocis spectare velimus, οὐαγγελίον plus est, quam reprehensibilis, & damnatum significat.* Videtur igitur Apostolus respicere tum ad actionem Synodalem, cui Petrus interfuerat, tum ad conscientiam ipsius, quia se male & scandaloso agere convictus erat, quo pertinet id, quod Paulus de metu & hypocrisi ipsius dicit &c. Sed nostra

nostra interpretatio cum antecedentibus & consequentibus magis congruit. Causam enim reddit Apostolus, cur restiterit Petro, scil. hanc, qvia erat reprobabilis, sive, qvia commiserat aliquid, qvod omnino castigandum erat. Sensus igitur hujus versiculi II. hic est; *Publice & coram omnibus me Petro opposui, nihil veritus ejus autoritatem, qvia justam reprobacionem merebatur.*

§. VI. Porro ostendit Apostolus (1) ipsum Petri factum v. 12. (2) facti damnum, v. 13. (3) suam reprehensionem, ut justam sub-jungit v. 14. Videamus ordine singula; Verba autem illa v. 12. ἀπό Ιανάκης, vel notant terminum a quo adventus Judæorum, scil. Hierosolymam, ubi erat Jacobus, ut placet D. Calixto; vel indicat, Judæos a Jacobo ad Petrum (certi cujusdam negotii conficiendi causa) missos esse, ut volunt D. Hunnius, Balduinus, Calovius, Cornel. a Lapide, alii. Qvicquid sit, priusquam Hierosolymis Antiochiam venissent quidam a Jacobo sive missi, sive sponte profecti, μετὰ τῶν Ἀργυρίων συνέθεισιν, subaudiō πάτερε Paulus h. l. conversos ad fidem Christi & veros jam Christianos appellat *Gentes*, non qvod amplius sint, sed qvod fuerint. συνέθεια est una comedo, una cibum capio, seqvente præpos. μετά, ut h. l. & Gen. XLIII. 32. ὁ γὰρ ἰδύναντο ὅτι ἄργυρίαι συνέθειαν μετὰ τῶν Ἰβραϊών ἔργας, non enim poterant Egyptii sumere cibum cum Hebrewis, seu potius, ex prava consuetudinesibi non licere putabant. Interdum regit dativum vi præpositionis ut Luc. XV. 2. συνέθειαν αὐτοῖς, commedit cum illis, confer i. Cor. V. 11. Verbum ὑποστέλλειν propri significat, *præ metu aufugere & se se subducere*, hinc ὑποστέλλειν subductio item contractio animi, timiditas. Hebr. X. 39. Bene B. Hulsemannus Prælect. Form. Conc. Art. XVII. Sect. VII. §. 4. Sumuntur, inquit, ὑποστέλλειν & ὑποστέλλειν de dissimulatione, subtilentia vel occultatione ejus, qvod ex officio innotescere debebat sicut Petrus se subducebat, non quidem communione fidei, sed communicione (Epularum. seu) ciborum, posteaquam conversis ex Paganismo conversi ex Judaismo Hierosolymis Antiochiam accederent; Quamobrem reprehensus & objurgatus fuit a Paulo Gal. II. 12. A qua subductione usque quaque se alienissimum fuisse Paulus testatur Ador. XX. 27.

B

§. VII.

§. VII. Per τὰς ἐκπεριτομῆς, eos, qui sunt ex circumcisione, intelligit hoc loco Apostolus non tam Judæos circumcisos simpliciter (uti phrasis hæc Actor. X. 45. & XI. 2, Rom. IV. 12. Coloss. IV. 11. accipitur, in oppositione ad αἱρέθυσταν σχολας, præputium habentes, sive præputiatus Actor. XI. 3. Genes. XXXIV. 14.) quam Judæos tales, qui usum circumcisionis, cæterarumque ceremoniarum Mosaicarum in Ecclesia Christiana retinendum esse censebant, & Christum Mosi, seu Evangelium Legi jungere studebant, quomodo hæc loquendi formula Tit. I. 10. quoque usurpatum. Factum ergo Petri, ob quod a Paulo reprehenditur hoc est; Cum Antiochiam venisset, juxta tenorem Concilii Hierosolymis habiti, una cum Gentibus ad Christianismum conversis sumebat cibum, non servato discrimine escarum Lege Mosis olim in populo Judaico Levit. II. prohibitarum, sed cum supervenissent Judæi, ζηλωται τῷ νόμῳ Actor. XXI. 20. ex metu horum fidelium ex Judaismo conversorum, subducebat se, factus ex Apostolo hypostolus, ac seorsim ivit, declinata Gentilium conversorum σομπολητια, ut loquitur B. Dannhavverus in tract. de Mysterio Syncretismi pag. 74. Non ergo ob id Paulus Petrum arguit, quod gentiliter vixisset, h. e. una cum Gentibus conversis omni cibo indiscriminatim libere usus esset, sed ob subdictionem, separationem & incautam Judaismi simulationem, atque scandalum publicum, quod dabat gentibus, quas suo exemplo cogebat judaizare, ut ex seqventibus patebit. Permovebat autem Petrum ad hanc periculosam & scandalosam simulationem præsentia discipulorum Jacobi Apostoli, qui quidem fidem in Christum erant professi, nondum tamen plane Mosen dedocti, adeo enim infederat illorum animis opinio, de fervidis ritibus Mosaicis, ut ægrotarent, eos alibi negligi, & vivere pergebant Ἰαδαῖνως, ideo metu offendendi illos, Petrus in simulationem illam abripitur.

§. VIII. In vers. 13. in primis consideranda est vox ὑπόκρισις. Significat autem ὑπόκρισις in genere simulare, fingere, diciturque de illis, qui aliud faciunt, aliud statuunt, sive qui aliud præ se ferunt, aliud in animo sentiunt. Inde hypocrisis in genere est, cum quis verbis, gestibus & factis externis aliud se esse simulat, quam revera est.

est. Hinc Cornelius a Lapide hypocrisin appellat mendacium facti. Qvod enim mendacium est in verbis, hoc simulatio est in factis. Petrus Chrysologus Serm. 172. pag. 149. colum. 2. E. inquit; Quid est hypocrisis, nisi species arte composita, quæ aliud in re agit, aliud promittit in vultum. Nomen ὑποκρίτης, simulator peculiariter usurpatur de histrionibus, præsertim quando additur genitus δραμάτων. Histriones enim aliorum personas, larvis, gestibus, verbis & actionibus repræsentant. Unde Herodianus lib. I. οὐασ Θρόβλεται χῆμα ὑποκρίνεται, quilibet induit personas, quas sibi licitum repræsentare. Et Svetonius in Nerone cap. XIII. Non aliter confirmatus est, quam adjurante hypocrita, h. e. histrione. Syrus in N. T. Matth. VI. 2. 50. & alibi ὑποκρίτας vertit, faciem affumentes, quia larvas induunt & se transformant, ut alii, quam sunt, appareant. Hebreis simulator sive hypocrita Ψεύτης dicitur, qui scilicet aliud foris simulat, aliud in corde fovet. Es. IX. 16. X. 6. XXXIII. 14. &c. In specie hypocriseos nomen accipitur de fucata amoris & benevolentiae erga proximum simulatione, cum quis benevolentiam & amorem præfert in vultu, quem tamen non habet in animo, vide I. Petr. II. 2. Matth. XXII. 18. Usitatissime vero in N. T. usurpatur de illis, qui pietatem & sanctimoniam externis verbis, gestibus & actionibus simulant, cum in corde sint impii, & a Deo aversi. Hinc hypocrisis refertur ad opera in speciem pia, per quam sanctitatem mentientes doctrinam suam hominibus commendant. Sed simulata probitas est duplex impietas. Et hoc sensu Origeni Hom. XXV. in Matth. Hypocrisis non est bonum, sed simulatio boni, nec justitia, sed figmentum justitiae, re ipsa autem maxima iniqvitas & pessimum malum. Isidoro Hispalensi lib. X. Origin. pag. 89. B. Hypocrita est, qui dum intus malus sit, bonum se placit ostendit, juxta Augustinum est, qui in labiis bona portat, & in corde occultat mala. Bernhardus serm. LXVI. in Cantic. ait; Hypocrita boni videri, non esse, mali non videri, sed esse volunt.

§. IX. Factum autem Petri qvod concernit, vocatur illud
hypocrisis seu simulatio, qvia vitando gentilium conversorum
consortia simulabat Judaismum exterius, qvem interius in corde

detestabatur, h. e. simulabat se legem Mosaicam quasi adhuc obligantem observare, cum revera id non intenderet, utpote qvam probe sciret abolitam, sed solum intendebat, se moribus Judaeorum conversorum pro tempore accommodare, ne illos offendere. Qui lapsus Petri eo gravior erat, qvod plures alios in hypocriseos illius societatem exemplo suo pessimo pertraxerat. *Nam simulabant cum eo & reliqui Iudei.* Per reliquos Iudeos intelligo non illos, qui a Jacobo venerant, sed qui in Antiochena Ecclesia prius fuerant, & viderant, Petrum Ethnico more vivere, h. e. cum Gentibus conversis promiscuos cibos sumere & familiariter versari. Hi itaque factio Petri in eam persuationem conjecti, ac si non liceat cum non circumcisus Christianis cibum capere cum praesertim, qui lege Mosis erat interdictus, συνυποκρίτησαν αὐτῷ hypocritice agebant cum ipso, b. e. simulabant una cum Petro, se nullam cum gentibus familiaritatem colere, nullum cibum capere, seqve non minus gentilium consortium fugere & aversari, qvam facerent, qui a Jacobo venerant Iudei, ut his eodem modo gratificantur & offensionem vitarent.

§. X. Nec substituit hic malum, sed & ipsum Barnabam corripuit, sic enira textus; ὥστε καὶ Βαρνάβας συναπήχθη αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει, adeo, ut & Barnabas simul adduceretur in illorum simulationem. Barnabas hic non est ille, qui Actor. I. 23. cum Matthia in electione conjungitur, sed qui Actor. IV. 36. Ioses Levites dicitur, Cyprus genere, ab Apostolis autem Barnabas cognominatus est, vir bonus & plenus Spiritu S. & fidei Actor. XI. 24. qui alias in praxi Christianæ libertatis erat exercitatus, Apostoli Pauli socius, & individuus comes. Nam & hic illorum exemplo, maxime Petri ductus, licet satis sciret, delectum ciborum & cætera legalia ad salutem nihil facere, nec requiri, discriminque Gentilium & Iudeorum in regno Christi sublatum esse, in eandem tamen cum illis simulationem abripiebatur, h. e. ita se gerebat, ac si cibos cum Iudeis discerneret & Gentium conversationem abhorret, &c. συντάγματα est una abducens, simul abripiens; Hesychius exponit per συμπορεύομα τυπέρχομα simul gradior, proficiscor, ut illi faciunt,

faciunt, qui ad ingressum patvulorum aut defatigatorum se comparant, quod Patriarcha Jacob se velle facere, fratri Esavo intimabat Gen. XXXIII. 14. Rom. XII. 16. dicitur; τοις πατενοῖς συναγόμενοι, quod Stephanus verit; Eandem cum humilibus viam insisteres.

S. XI. Vers. 14. dilucidius ponit Apostolus suam reprobationem, ejusque causam, modum ac rationem exponit; ὅτι οὐκ ὄρθοποδῶσι πάτρὸς τὴν αἰλῆθειαν τῷ σιναγγύελίᾳ, cum vidissim, quod non recto pede incederet ad veritatem Evangelii, Verbum ὄρθοποδεῖν non nisi hoc loco in N. T. ocurrat, (Apostolus Eph. V. 15. per αἰγιβῶς περιπατεῖν, & Hebr. XII. 13. per τροχίας ὄρθας ποιεῖν rectas orbitas facere, effert; cestque rectis pedibus incedere, recta gressum dirigere, recto cursu progreedi, non cespitare, neque ad dextram, neque ad sinistram deflectere. Opponitur claudicationi, seu curvo & obliquo incessui, ut ita οὐκ ὄρθοποδεῖν dicatur de illis, qui vel claudicant, vel curvos gressus faciunt, neque recta ad metam tendunt. Quemadmodum autem alias religio & fides in scripturis via vocatur, Judic. II. 17. Actor. IX. 2. XIX. 23. & XXII. 4. &c. ita hic dicuntur οὐκ ὄρθοποδεῖν, non recto pede incedere, qui in negotio religionis claudicant, licet id non ex errore, sed ex metu aliquofiat. Indicat itaque Apostolus Petrum, Barnabam & ceteros Judæos, de quibus vers. 12. & 13. imprudenti sua simulatione claudicasse, h. e. in usu libertatis Christianæ nonnihil exorbitasse a recta semita veritatis Evangelicæ, sive ad regulam quasi & mensuram Verbi Evangelici viam & acta sua non conformasse, ut exponit D. Glassius Rhetor. S. tract. I. cap. XII. Significat enim ὄρθοποδεῖν περὶ τὴν αἰλῆθειαν τῷ σιναγγύελίᾳ, recto pede incedere ad veritatem Evangelii, non modo recta docere, & Ecclesiæ tradere, sed etiam id, quod docemus, vita & moribus comprobare.

S. XII. Per αἰλῆθειαν τῷ σιναγγύελίᾳ sive veritatem Evangelii intelligo 1. generatim, sinceram Evangelii doctrinam, uti etiam vers. 5. hujus cap. accipitur. 2. speciatim, libertatem Christianam & Evangelicam de indifferentia ciborum, patefactam jam ipsi Petro B. 3 peculia-

peculiariter a Deo per visionem Actor. X. 10. II. 12. 14. 15. 34. & ab ipso defensam contra scandalum fideliūm Judæorum Actor. XI. 2. 3. seqq. Hæc nempe erat Evangelii veritas; Gentes quoque in Ecclesiā admitti, & si in Christum crediderint, fideles esse & hæredes vitæ æternæ, pari cum illis jure, qui ex Judæis credidissent, utut, sicut hi, circumcisionem non receperint, nec ceremonias Mosaicas observarent. Hujus Evangelicæ veritatis conseqvens erat libertas Evangelica, nempe ut conversi e gentibus ab observatione circumcisionis & rituum immunes essent; Utramque licet Petrus non ignoraret, quin etiam paulo ante professus esset, tunc tamen utramque simulatione ista sua in periculum adducit.

§. XIII. ΕΘΝΙΚΩΣ vivere hoc loco est, ad morem Gentium, non quærumvis quidem, sed earum, quæ ad Christum conversæ, & citra legem & circumcisionem salvari se credunt, sola DEI gratia per fidem Jesu Christi vitam suam componere, sive absqve ceremoniis aut operibus legis Mosaicæ justificari velle. Τὸ Εθνικὲ vivere, nequaquam intellige (monet Jacobus Laurentius in Explicatione Lector. Difficil. in Epistolis Paulinis ad h. l.) vel quoad fidem Etnicam extra Christum, vel etiam quoad vitam impiam ac gentilem & quæ ratione de Judæo & Etnico fere disputat Apostolus Rom. II. 25. 26. 28. 29. Sed ratiōne communis & indifferentis eis ciborum, quo libere utebantur credentes ex Gentibus: Credentibus ex Judæis adhuc ad tempus abstinentibus ab iis, quæ in lege a DEO prohibita. Ἰδαῖος vero Ἰδαῖκως vivere (quæ duo vocabula alibi in N. T. non reperiuntur) est more Judæorum observare discrimen in cibo, potu, tempore, vestitu, aliisque rebus; Item in observatione legis justitiam quætere, circumcisionem & reliqua ceremonialia legis, ad salutem necessaria ducere. Observat autem h. l. Estius, Verbum judaizare non hic ad heresin pertinere, quomodo judaizare dicuntur, qui docent, aut sentiunt, religionem Judaism a Mose traditam esse Christianis ad salutem necessariam, quæ fuit olim heres Nazariorum, & Ebionitarum, Cerintho cum primis autore, sed idem valere, quod Judæos imitari, vires Mosaicos exemplo Judæorum observare, sive id fiat opinione necessariis, sive ob reverentiam legis a DEO instituta, sive propter autoritatem

tem

tem eorum, qui legem hujusmodi servant. Quanquam vero Petrus ceremonialia Legis in rei veritate adiaphora esse serio credebat, sua tamen simulatione pro necessariis ducere videbatur, ac Gentilibus opinionem ingerebat, Judaicarum legum observationem Christiano omnino necessariam esse, ut mox pluribus dicetur.

§. XIV. Verbum *cōvacyndī* in scripturis non notat semper violentam vim sive coactionem, ut ex hoc loco manifestum est, ubi certe Apostolus, non arguit Petrum, violentæ alicujus coactionis, qva Gentes ad Judaicam amplexandam fidem impulerit, sed conversationem Petri notat, qva Gentiles ad Judaismum allicere potuit. Cogebat enim, uti Augustinus & omnes fere Expositores hujus loci recte explicant, non docemis imperio, sed conversationis exemplo. Nam ut bene scribit Cajetanus fol. 119. a. *Facta superiorum non tam invitant, quam cogunt subditos ad imitationem.* Cogebat itaque non docendo & præcipiendo, sed autoritate, existimatione & exemplo. Quernadmodum Gal. VI. 12. scribit Apostolus; *Quicunque volunt placere in carne, hi avariciā gosir, cogunt vos circumcidere.* h. c. verbis conantur persuadere, ut circumcidamini, tui semet ipsum explicat versu statim subsequente proximo, verbum *cogendi* reddens per verbum *volendi*: *Volunt inquieti, vos circumcidere*, confer. Luc. XXIV. 29.

§. XV. Exposito ergo damno & scandalo, qvod Petrus dedecrat, jam commemorat Apostolus, quam ipse medicinam huic malo adhibuerit, justam vid. & apertam reprehensionem, qva Christiani gentiles erigerentur & fratres a Jacobo venientes non amplius confirmarentur in præpostera opinione de Circumcisionis & ceremonialium Mosaicarum necessitate. Hujus autem reprehensionis suæ ponit 1. causam 2. modum 3. rationem. Causam reprehensionis comprehendit his verbis; *Cum autem vidissim, quod non recto pede incederent ad veritatem Evangelii.* Quidam hæc de Gentibus accipiunt, qui turbati exemplo Petri jam labascere incipiebant, sed magis convenit, de Petro, Barnaba, horumque asseclis intelligere. Modum reprehensionis exprimit Apostolus, quando ait; *Dixi Petro coram omnibus: Petrum nominatum alloquitur, ut scandali autorem.* Vulgata Versio pro Petro hic legit *Cepha* (dixi *Cepha*) atque isto modo

do in unico Codice se scriptum invenisse, ait Beza, uti & versu XI.
 ὁ κηραῖς, ubi tamen Vulgata habet Petrus. Coram omnibus; i. e. pa-
 llam, ac tota Ecclesia Antiochena adstante, ut supra insinuavimus;
 Nam peccaverat Petrus coram omnibus, deinde ad omnes malum
 serpere coepit, denique ad omnes causa illa pertinebat, merito ergo
 ipsum coram omnibus objurgat. Ratio reprehensionis hæc est; Si
 tu Petre, cum sis Iudeus, scil. & natione & educatione, postquam
 didicisti legis ceremonias morte Christi esse abolitas, non sinis-
 te adstringi Judaicis ritibus, nec amplius eas servas, sed juxta mo-
 tem gentium ad Christum conversarum bona conscientia hactenus
 vivis, & communi cum illis mensa & cibo indifferenter & promiscue
 uteris, tis, quid, sive, quo jure nunc fratres Christianos ex Ethniciis,
 quibus Lex Levitica lata non est, contra animi tui sententiam & vitæ
 tuae institutum (nam Gentiliter Petrus vivere cœpit, ex quo ei di-
 etum erat, Maïda & manduca Actor. X.) ad Judæorum vivendi re-
 rationem & observationem legalium rituum hac tua simulatione, tuo
 que exemplo cogis, sive valide inducis? Cur tua ab illis subduktione
 & separatione scrupulum conversis gentilibus injicis, ac si adhuc sint
 immundi & a DEI gratia alieni, quibuscum non licet conversari, ni-
 si abdicata Evangelii libertate, Legis jugum subeant, & suscepta cir-
 cumcisione servent statuta Mosis Levitica? Hoc indissolubili argu-
 mento, quod bene ait Hieronymus, Petrum constringit. Non dum
 quidem mortiferæ erant lex & ceremoniæ veteres, servarique pote-
 rant ad tempus, donec Judæi sensim & svaviter ab illis abducerentur,
 easque cum honore sepelirent; Erant tamen mortuæ & insuper mor-
 tiferæ, si quis eas servaret opinione necessitatis; quasi salvus esse non
 posset nisi legem Judaicam observaret. Et licet Petrus id non cre-
 deret, ita tamen sese gerebat, ut Gentibus hoc suspicandi efficacissi-
 mam occasionem daret. Ex Petri enim facto jure opinari poterant
 Gentes, Judaismum sive Ceremoniarum Legalium observationem
 tam sibi quam illi ad salutem esse necessariam & Christianos obliga-
 re. Et hoc est scandalum a Petro datum, quod severissima castiga-
 tione & aperta reprehensione dignum erat.

H.

II.

Quæstionum illustrium endo-
datio.

I.

*Quæritur, an Petrus facto illo, quod publice
Paulus castigavit, revera peccaverit, &
quale peccatum illud Petri fuerit?*

S. I.

DE facto Petri tres invenio sententias dissidentes, quarum *Pri-*
ma est, Petrum in facto illo, quod hic narratur, plane non pec-
casse. Hæc fuit sententia Græcorum fere omnium, qui in hunc
textum scripserunt, utpote *Origenis* in *Comm. Epistolæ ad Gal.* &
alibi, *Theodori Heractiæ Thraciarum Episcopi* in *Com. Epist. ad Gal.* *Eusebii Emisseni*, *Didymi Alexandrini*, *Apollinarii Laodiceni*
Episcopi in *Commentariis* hujus *Epistolæ*, *Chrysostomi* ibid. &
Libr. I. de Sacerdotio, *Theodoreti Cyri Episcopi*, *Theophylacti Bul-*
gariæ Archi-Episc. Enarrat. in eandem *Epist. Oecumenii* in *Col-*
lectaneis explanationum *Epist. ad Gal.* Sed Græcorum Pauli In-
terpretum, quos Hieronymus in *Epistolis* de hac re contra *Augu-*
stimum, pro se allegat, videl. *Origenis*, *Theodori Heracleotis*, *Eu-*
sebii Emisseni, *Didymi Alexandrini* & *Apollinarii* *commentaria*,
inuria temporum interiere, posteriorum vero, scil. *Chrysostomi*,
Theodoreti, *Theophylacti* & *Oecumenii* adhuc supersunt. Ex
Latinis hanc sententiam acriter defendit Hieronymus, tum in lo-
ci hujus præfactione & *Commentario*, tum in *Epistolis* hac de re
ad *Augustinum* scriptis, quem seqvitur Joh. *Cassianus* in *Colle-*
ctionibus Patrum lib. XVII. Secunda sententia est priori plane
contraria. scil. *Petrum hic errorem in fide commisisse*, quod affir-
mant articuli Parisienses, referente Erasto in *Annotationibus*.
Tertia inter has duas media incedit via, videl. *Petrum errasse*
quidem, non tamen in fide aut doctrina, sed in facto speciali, per

C

in

incautam & imprudentem simulationem. Hæc sententia habet autorem Augustinum, qvi Commentariis Hieronymi lectis primum opinionem ipsius cæpit vellicare, amica quadam Epistola cui cum responderet Hieronymus, pressius & copiosius sententiam suam defendit, prolixa illa Epistola, qvæ est ordine XIX. Tom. II. Hac itaqve de re, non sine acerbitate aliquæ, inter hos egregios Ecclesiæ Doctores, Hieronymum & Augustinum, actum est, Hieronymo pro se allegante Origenem & Græcos supra dictos: Augustino, præter apertissima verba Apostoli, qvibus potissimum nititur, adducente Cyprianum, qvi hac de quæstione differit Epistola LXXI. ad Quintum, & Ambrosium. Vide de hac dissensione & disputatione in eorum Epistolis mutuo transmissis, apud Hieronymum quidem Epist. LXXXVI. & seqq. usqve ad XCII. Apud Augustinum vero in Epistola VIII. & seqv. usqve ad XX. Augustini sententiam habent & tuentur præterea Tertullianus lib. V. contra Marcionem cap. 3. Commentator Paulinus Ambrosii titulo in h. I. Gregorius Papa lib. XXVIII. Moral. cap. 12. & homil. XVIII. in Ezechiel. & ut semel dicam, Latini fere omnes, qvi post Augustinum hoc argumentum attigerunt, ac nominatim Thomas Aquinas in Com. ubi totam controversiam, qvæ inter Augustinum & Hieronymum fuit, diligenter excutit, & ex Augustini sententia docte solvit, teste Guilielmo Estio Com. in h. I. Erasmus tamen in Annotationibus magis favet Hieronymo, quam Augustino. Bellarminus lib. I. de Rom. Pontifice cap. 28. sect. penult. agnoscit quidem in hoc facto Petri peccatum; *Sed peccatum, inquit, fuit veniale ac levissimum, aut solum etiam materialiter peccatum, id est, erratum quoddam sed absqueulla Petri culpa.* *Si quidem certum est, eum optimo animo fecisse, quod fecit.* Idem docent Cornel. a Lapide, Tirinus & alii Jesuitæ in h. I. Baronius vero Tom. I. Annal. ad annum Christi LI. num. marg. 32. seqq. longa disputatione contendit, *Petrum ne minimum quidem deliquerisse.*

§. II. Verum enim vero factum Petri & revera fuisse peccatum, & quidem peccatum non leve, nedium levissimum, sed grave satis & grande, hisce probamus argumentis; I. *Quia* Paulus tam gravem accusationem publico scripto non promulgasset si Petrus nihil diliqvisset. II, *Quia* ipso Spiritu S. attestante, Petrus

trus erat καὶ συνωστίνος, reprehensione dignus v. II. aut igitur deliqvit hic Petrus, aut Spiritus S. reprehensibilem dicit. qvi reprehensibilis non est, qvod posterius cum sine blasphemia dici nequeat, peccasse Petrum fatendum est. III. *Quia* subducebat & separabat se a fratribus Christianis ex Ethnicis v. 12. qvæ subdu-
ctio & separatio conjuncta erat cum publico ipsorum offendiculo, & scrupulum illis injiciebat, an ipsi coram DEO sint ejus-
dem conditionis cum conversis Judæis, an vero propter negle-
ctam circumcisioñem, ceterosqve ritus Leviticos fortis sint dete-
rioris & nisi Mosaicæ Legi collum subdant, discrimen adeant sa-
lutis. Cogitare enim poterant conversi Gentiles; Ecce Petrus
approbavit hactenus nostram vivendi rationem, imo cum soli
essemus eadem nobiscum vixit, & omni cibo in discriminatim li-
bere nobiscum usus est, nunc vero adventantibus paucis Judæis,
in eorum gratiam a conspectu nostro se subducit, & consortia no-
stra subterfugit, dubium ergo non est, qvin graviter peccemus,
qvod non simul cum Judæis ritus & ceremonias legales obser-
vamus. Hoc scandalum non leve est, nec acceptum, sed datum,
ubi darinon debebat. IV. *Quia* Factum Petri simulatio & hypo-
crisis vocatur v. 13. Hypocrisis autem seu simulatio proprii nomi-
nis est mendacium in facto & semper illicita. Imo hic bona esse
non potest, aliud enim Petrus sentit in doctrina, & aliud facto
declarat. Sed doctrina sana erat, seqvitur ergo, hypocrisin facti
fuisse malam. Hinc Augustinus Epist. VIII. simulationem perni-
tiosam, & libro de agone Christiano cap. 30. simulationem super-
flitosam & pravam appellat, eamqve reliquis illius peccatis, dif-
fidentiae, pugnæ, abnegationis, accenset. V. *Quia* erat decurvitas
& deflexio a veritate Evangelii, cui, ut vere inquit Ambrosius,
hoc factum adversatur v. 14. Nam, qvod Erasmus in annotatio-
nibus pro Petri excusatione scribit; id qvod plurali numero di-
citur, ἀνόητοι γάρ, non recto pede incedebant, non ad Petrum,
sed ad cœteros solum referri debere nullum habet autorem, ne
ex Græcis quidem, qvi alias in abstergenda hac ab Apostolo Petro
labecula valde desudant: Sed nec cohæret cum præcedentibus,
neque cum subjuncta reprehensione, qvæ ad Petrum ipsum, eum-
qve solum dirigitur. VI. *Quia* Petrus non modo reliquos fratres

Judeos qui erant Antiochiae, sed & ipsum Barnabam in eandem hypocrisim & simulationem abripiuit v. 13. VII. Quia facto & exemplo suo gentes conversas Judaizare coegerit v. 14. VIII. Quia Judeos infirmos, necdum ratis in articulo de libertate Christiana informatos in erronea sua opinione, quasi discrimen ciborum, aliaque Legalia ad consequendam aeternam salutem observatu sint necessaria, confirmavit. IX. Quia Paulus non obstante Apostolica ejus dignitate & spirituali fraternitate vel multorum offensione, in faciem & coram omnibus eum redarguit; & satis acriter (fatente ipso Bellarmino loco supra citato, sect. antep.) reprehendit, quod sane non fecisset, si Petrus facto illo peccatum non commisisset. X. Denique quia factum Petri favebat doctrinæ falorum doctorum, qui paucim Ecclesiis gentium obtrudebant ceremonias Mosaicas, quasi sine illarum observatione non possint in Christo salvari. Male ergo Hieronymus Petrum a peccato liberat, cuius a Paulo accusatur, ejusque opinio textui diserte advertatur.

§. III. Rationes autem, quae pro hac opinione afferuntur, potissimum haec sunt. I. ait Hieronymus, quod ipse Petrus recte de hac causa in Synodo Hierosolymitana pronunciaverit, Actor. XV. 10. II. imo autor fuerit illius sententia, in quam hic peccasse dicitur. An Petrus immemor decreti Apostolici lapsus in hypocrisim? Subscriperat Epistolæ Synodicæ Antiochiam ex Concilio missæ, de non imponendo Ethnicis præter necessaria quædam: Sed respondemus, quanquam in dubium ab Augustino vocetur, priusne an post Concilium contentio haec inter Paulum & Petrum inciderit, nos tamen narrationis Paulinæ ordinem sequti, Hieronymi sententiam admittimus, illamque contentionem post Concilium Hierosolymitanum contigisse concedimus. Sed hoc ipso eo gravius peccavit Petrus, cum propria dogmata evertat vitæ suæ exemplo & scandalosa sua conversatione. Turpe est doctori cum culpa redarguit ipsum. II. Inquit Erasmus in annotationibus; Petrum non posse culpari in eo, quod bona animi intentione fecit, quodque secundum se malum non erat, sed tale duntaxat, cuius occasione malum aliquod proveniret scil. scandalum gentilium. Hoc autem non magis Petro imputandum, quam si

scan-

scandalizati fuissent gentiles & ad judaizandum inducti, ex eo, quod vidissent, Paulum vel circumcidere Timotheum, hominem gentilem, vel ex voto tondere caput in Cenchreis, vel Hierosolymis secum cæteris Judæis purificare. Siqvidem & Petrum propter Judæos ista fecisse Paulus ipse testetur. Verum respondetus (1) Non excusare hic potest bona animi intentio sive, ut Bellarminus, loco supra citato loquitur, bonus animus in Petro, neque enim facienda sunt mala, ut eveniant bona. Rom. III. 8. Nec intentio sola actiones nostras justificat, nisi dirigatur verbo DEI. Recte Augustinus lib. demendac. c. 7. Interest eqvidem plurimum quæ causa, quo fine, quæ intentione quid fiat, sed ea, quæ constat esse peccata, nullo bone causa obtentu, nullo quasi bono fine, nulla velut bona intentione facienda sunt. (2) Quæ fronte Paulus hæc de Petro scriberet, & reprehensibilem fuisse & non recto pede ad Evangelii veritatem ambulasse, si in eo Petrus nullo modo peccasset. (3) Est diversa ratio in exemplo. Facta Pauli nullam præbebant Gentilibus scandali occasionem. Timotheus enim ex matre Judæus erat, ideoque lege mortua quidem, sed nondum sepulta circumcidi poterat, quam rationem ipse Lucas, qui factum narrat, satis insinuat Actor. XVI. 1. 2. 3. Paulus autem more Nazariorum caput sibi tondens Acto. XVIII. 18. Judæus inter Judæos versabatur, hocque ædificationi maxime fuit opportunum, ut scilicet illis, qui sub Lege vivebant Zelo DEI fieret ὑπὸ νόμον. Cor. IX. 20. Quod vero purificavit se cum Judæis, cum Hierosolymis esset, idque Jacobo suggestente, manifestam ac necessariam habuit rationem; Docebat enim, circumcisionem reliquasque legis ceremonias non esse ad justificationem necessarias, sed liberæ observationis, & ob id traducebatur a calumniatoribus, quasi totam legem Mosis abjeceret, vide Acto. XXI. 21, ut ergo has calumnias a se declinaret, necessariæ defensionis ergo fecit ea, quæ alioquin pro libertate Christiana intermittere potuisset, ne talis, qualis accusabatur, esse videretur. De Petro autem nusquam legitur, quod talis de ipso suspicio fuerit, ideo quod Paulus ex defensione necessaria, id Petrus ex metu fecit & hoc nomine graviter peccavit. (4) Nil horum Paulum a conversatione Gentilium retraxit, ast Petrus in civitate, quæ Gentilium erat, non Judæorum, prius cum

Gentilibus convescens, postea vero propter legis observationem ab eorum mensa sese subducens, occasionem Gentilibus præbuit suspicandi, abstinentum esse a cibis lege vetitis.

S. IV. Qvanquam itaque in Petro peccatum agnoscamus, non tamen propterea cum articulis Parisiensibus ipsum *in fide & doctrina errasse* affirmamus. Nihil enim tale Spiritus S. in haec contentione de ipso narrat, & alias certum est & indubitatum, recte illum sensisse in doctrina *αδιαφόρων*, ac probe scivisse, immo & docuisse, legalia ad salutem nil facere, Ceremoniarumque necessitatem per Christum esse sublatam. Peccavit ergo Petrus non errore doctrinæ, quasi senserit & docuerit legem gentibus imponendam esse, sed facto & exemplo, per imprudentiam quandam & ut Dominicus loquitur, per *inconsiderationem*, non enim satis considerabat, quantum periculi secum traheret ista simulatio. Hinc Paulus ipsum non reprehendit, quod non teneret aut non docebat Evangelii veritatem, sed quod ad eam non recte ambularet i. e. facto & conversatione sua eam non promoveret, quæ sane morum vicia sunt, non doctrinæ. Practica non Theoretica. Falso ergo Petrus a Porphyrio erroris in doctrina insimulatus, & recte ab Origene, Hieronymo & aliis Patribus a calumniis illius vindicatus est. B. Lutherus quidem videtur in Petro notasse errorem circa doctrinam, quando in Com. h. l. de peccato ejus sic scribit; *Petrus cum ceteris præbuit efficax scandalum, non morum, sed fidei & aeternæ damnationis.* Nec Paulus tam fidenter restitisset, si leve & veniale peccatum hic fuisset. Conqueritur enim, Evangelii veritatem fuisse desertam. At veritatem Evangelii non seqvi, jam infidelitatis crimen est. Sed recte respondet B. Kunadus in Com. h. l. Beatum virum peccatum hoc considerasse ratione totius ambitus & intuitu consequentis scandali, quo opinio Judæorum de necessitate legis ad justificationem confirmari poterat. Distingendum igitur esse inter errorem vel per se vel ratione consequentis scandali spectatum: Inter errorem, qui directe fidem violat & qui indirecte. Fuit peccatum Petri gravissimum & consequenter in ipsam doctrinam redundavit, verum dum ita simulavit veritatem cœlestem adhuc integrum tenuit & amplexus est. Peccatum ergo ejus, licet consequenter & indirecte in doctrinam redundarit,

per

per se tamen & formaliter spectatum in vita constitit & directe contra bonos mores commissum fuit. Recte Tertullianus l. de Præscript. Si reprehensus est, inquit, Petrus, quod cum convixisset Ethniciis, postea se a Convictu eorum separabat personarum respectu, utique conversationis fuit vitium, non prædicationis.

II.

Quæritur; An reprehensio Pauli, qua Petrum hic reprehendit, fuerit vera & seria, an vero simulata tantum & dispensatoria.

§. I.

VEre Petrum fuisse reprehensibilem, vidimus, jam porro quæritur, verene fuerit a Paulo reprehensus, an vero in speciem tantum, simulate & ex composito. Græci quidem, quos sequitur Hieronymus, qui Petrum a peccato absolvunt, h.e. nihil hic, quod reprehensione dignum commisisse existimant contendunt reprehensionem illam non veram fuisse, sed simulatam tantum, totamque rem ex mutuo composito inter Paulum & Petrum actam esse. Sic enim Origenes, locis supra citatis, referente Sixto Senense Lib. VI. Bibl. S. annot. CCLXXIV. statuit; Petrum & Paulum non vero sed simulato dissidio invicem ad utilitatem discipulorum summa animi concordia contendisse, ut dum Petrus de simulatione legalium a Paulo simulata reprehensione objurgatus non contradicit, sed quasi delictum suum agnoscens, obticescit, hi qui legalia observabant, resipiscerent & a legalium observatione desisterent. Eodem modo Chrysostomus omnem hanc contentionem non dissidiis sed dispensationis fuisse, & μάχης, ἀλλ' οἰκονομίας, scribit Tom. IV. col. 827. & 828. & multam hic comperimus, inquit, tum Petri, tum Pauli prudentiam in hoc exhibitam, ut clam telegue prodeissent audientibus. Et ex Chrysostomo Theoph. catus ideo Petrum sese a gentibus subduxisse, ait, ne Hierosolymitanos offenderet, ac simul ut daret Paulo convenientem occasionem increpandi. Propterea objurgat, inquit porro, & Petrus sustinet, sic enim facilius discipuli transferri ab eo instituto, (quasi cum gentibus edere non liceret Judæis) poterunt, accusato præceptore & silentio. Planeque similiter

liter Hieronymus in Commentario; Existimat enim rem totam nosserio & ex animo, sed per sanctam qvandam simulationem inter utrumque Apostolum peractam esse. Petrum a Gentilibus se se subtraxisse, ne Judæi offendarentur, ex composito autem reprehensum esse a Paulo, ut vicissim gentibus per illam subductionem satisficeret, atqve ita hypocrisis observandæ legis, qvæ nocebat Christianis ex Ethnicis correptionis hypocrisi emendaretur. Hinc quoqve in cap. .LIII. Esaiæ dispensatorium contentionem, & alibi honestam dispensationem vocat. Atqve hæc divi Hieronymi haud improbabilis sententia est, scribit Pighius Papista lib. III. Hierarch. Ecclef. cap. II. pag. 187. Sed Augustinus ab his dissentientis opinionem hanc erudite refellit, & omnino seriam & veram illam Petri fuisse reprehensionem contra Hieronymum pluribus ad eum scriptis hac de re Epistolis VIII IX. X. seqq. solide demonstrat. Fuitqve vehemens satis & acris inter duos hosce Doctores disceptatio, adeo ut alter alterum hæreseos insimulaverit, ut videre est in Epist. Augustini XI. & XIX.

§. II. Et sane opinio Hieronymi & Græcorum nec cum scopo institutæ narrationis, nec cum clara litera textus congruit. Nam si fuisset simulata castigatio, qvid ejus commemoratio faceret ad præsens institutum, qvo Paulus demonstrare voluit, se Petro in officio Apostolatus haud qvaquam esse inferiorem. Et recte hic urget Augustinus, gravissimam ipsius Pauli attestationem cap. I. 20. *Quæ scribo Vobis, ecce coram Domino, non menior.* Qvam religiosam asseverationem ad totam illam narrationem pertinere, certum est. *Non est ferenda, inquit Sanctissimus Pater, simulatio in Paulo, qvia juramento confirmat, se veritatem dicere.* Si autem Hieronymi sententiam admittimus, sequitur, mentitum fuisse Apostolum, qvi aperte dicit, Petrum fuisse reprehensibilem, non recto pede incessuisse ad veritatem Evangelicam; simulasse, & alios in eandem simulationem attraxisse, ideoqve se illi restitisse in faciem & coram omnibus. Atqve ita dubia redditur Scripturæ fides, quasi simulantur nec serio multa referat. Non volebat quidem Hieronymus, ut dicatur mendacium officiosum, ut illud appellabat Augustinus, sed vocabat ipse honestam dispensationem. Verum refutat illud Augustinus Epist. XIX. dicens; *Aut hoc est, quod*

quod ego appello officiosum mendacium, ut hac dispensatio sit officium veluti honeste mentiendi, aut quid aliud est, omnino non video, nisi forte addito nomine dispensationis sit, ut mendacium non sit mendacium, adeoque aliquantum post, dispensativam falsitatem, vocat.

§. III. Præcipua autem argumenta Hieronymi, & Græcorum pro simulata & ficta reprehensione hæc sunt. 1. Qvia, si vere fuisset inter ipsos contentio, nequaquam presentibus discipulis se invicem increpasse. Gravi enim illis fuisse offendiculo. 2. maxime urgent: Paulum cum in gratiam Judæorum nonnulla fecisset, circumcidendo scilicet Timotheum, tondendo ex voto capillos &c. reprehendere serio non potuisse Petrum, quod is, quippi Judæorum Apostolus, itidem in Judæorum gratiam paria faceret, Paulum enim esse in eadem culpa qua sit Petrus, si quidem ea culpa aliqua sit. Neminem autem in altero jure reprehendere posse, quod ipse commiserit. Quia fronte enim, inquit, serio Paulus Petrum reprehenderet, in eo, quod ipsem toties fecit, adeo, ut scribat; se factum Judæis, tanquam Judæus esset, & iis, qui sub lege erant, quasi sub lege esset, ut eos Christo lucri faceret. 1. Cor. IX. v. 20. 3. Urgent hic simulationis patroni illud κατὰ πρόσωπον, & perinde esse scribunt, ac si dixisset, in speciem, simulate, non ex animo &c. Resp. ad (1) Peccatum Petri erat publicum, ideoque publice quoque & coram omnibus erat argendum. Et tenenda hic est responsio Augustini in loci bujus explicatione Tom. 4. Quod eum coram omnibus redarguit, necessitas coegerit, ut omnes illius objurgatione sanarentur. Non enim utile erat, errorem, qui palam noceret, in secreto emendare. Non ergo peccavit hic Paulus contra legem charitatis & modestiæ, aut ordinem fraternæ correptionis, quem Christus prescribit Matth. XVIII. 15. Si peccaverit in te frater tuus, vade & corripe eum inter te & ipsum solum &c. Loquitur enim Salvator de offensis privatis quæ privatim etiam compositioni debent. Petrus autem non privatim sed publice peccaverat, coram omnibus, non sine, presentissimo scandalo, ita ut jam tum quidam in simulationem istam consentirent, gentesque judaizare cogerentur. Huic ergo malo emerso conveniens Paulus remedium adhibet, ne serpat malum latius & plures inficiat, atque in eo observat ipse regulam suam, quam Timotheo prescripsit; Peccantes co-

D

ram

ram omnibus argue, ut cæteri timorem habeant, i. Tim. V. 20. Ad (2) respond: Facta Pauli non similia esse, sed omnino dissimilia, ut supra quoque insinuatum est. Nunquam Paulus simulavit, sed semper serio egit. Et quoniam *mater Synagoga cum honore ducenda ad tumulum erat, dum non statim post passionem Christi legalia prohibita sunt*, uti idem, alicubi scribit Augustinus, quoties Paulus se Judæis in quibusdam ceremoniis legalibus accommodavit, id semper fecit salva veritate Evangelii & libertatis Christianæ, nunquam etiam cum ullo offendiculo eorum, qui erant ex Gentibus. Itaque quando quidam libertatem ejus explorabant; quia Judaice vivens utebatur, iis ne ad momentum cedebat per subjectionem, quemadmodum propter eiusmodi ψευστιλόγια πάρεστάς Titum circumcidere noluit. Gal. II. Ad (3) Non admittenda est illa phraseos κατὰ πρόσωπον mitigatione & extenuatio, cum tota narratio longe severiorem requirat, interpretationem, quod confirmat etiam illud v. 14. οὐ μέρος πάντων, coram omnibus h. e. palam & serio, ut habet Ambrosius, ut ut durius videatur Hieronymo. Vere itaque graviterque Petrus peccavit, ac vere & serio Paulus ipsum reprehendit ob rationes hactenus in solutione utriusque questionis allatas.

III.

Quæritur; Quomodo Apostolus Petrus simulare, non recto pede ad veritatem Evangelii incedere, Gentes judaizare cogere, atque ideo ut κατεγγωσμένος a Pauloreprehendi potuerit, cum Apostoli, post acceptum in die Pentecostes Spiritum Sanctum in omnem veritatem perducti, luce cognitione supernis collustrati, & privilegio non errandi divinitus donati sint. Joh. XIV. 13.

§. I.

Distingendum I. inter Apostolorum conversationem atque eorumdem prædicationem & scriptiōnem, sive inter infirmitates vita & errorē doctrina. In doctrina nequaquam errare potuerunt Apostoli post accē-

acceptum Spiritus S. dominum. Ea enim ipsis divinitus & immediate fuit inspirata. Erat mens & lingua eorum plectrum aut calamus ipsius Spiritus S. dantis, quod loquerentur, & loquentis in ipsis, Matth. X. 19. adeoque ducentis eos in omnem veritatem, Joh. XIV. 13. Et quomodo alias doctrinæ Apostolicæ sua constaret certitudo & fides indubitata, si in docendo & scribendo errassent, aut errare potuissent Sancti DEI homines. Si semel lapsi concedantur Apostoli, non in omnem veritatem ducti fuerunt, Et si in sacro quovis libro una saltem reperitur falsitas, totius libri certitudo interit, inquit Augustinus Epist. VIII. In vita tamen non fuerunt proorsus ἀναμάρτητοι; sed propter ingenitam Originalem corruptionem infirmitatibus & lapsibus adhuc obnoxii & interdum etiam ἀνθρωπίνοι τι passi sunt, ut de duobus fratribus Matth. XX. 20. affirmat Theophylactus.

S. II. Distinguendum inter errorem Petri directe & in se consideratum, & inter eundem indirecte sive ratione consequentis scandali aut eorum, quæ per obliquum ductum & consequentiam ex eo eliciti deduci poterant spectaculum. Inter errorem, inquam, qui directe fidem violat, & qui indirecte. Error Petri directe & per se consideratus, non est in capite quodam doctrinæ. Alias nec ipse Apostolus Christi, nec Scriptura ejus Apostolica & Canonica, multo minus fundatum Ecclesiæ esse posset, quod tamen de omni Scriptura Apostolorum & Prophetarum asseritur Eph. II. 20. sed in conversatione vitiæ. Non in ipso dogmate libertatis Christianæ, sed in ejusdem libertatis vero & legitimo usu. Non in theoria fidei sed in applicazione doctrinæ & praxi. Hinc Tertullianus lib. de Præscript. conversationis fuit vitium, non prædicationis. Noverat Petrus divina visione edocitus Actor. X. Legem Leviticam & consequenter discrimen ciborum mundorum & immundorum in N. T. esse sublatum, quin & ipse ita prædicaverat. Noverat licere cibum capere cum Christianis ex Ethnicis citra susceptam circumcisionem conversis, absque Levitici illius ciborum discriminis observatione, quod & ipse in ædibus Cornelii fecerat Actor. X. 10. seqq. & hoc factum suum contra alios, qui hoc nomine litem ei movebant, defenderat Actor. XI. 2. 3. seqq. quin imo paulo antequam venirent Judæi Hierosolymitani, cum conversis gentibus cibum sumserat, Paulo teste Gal. II. 11. Noverat

DISPUTATIO THEOLOGICA.

verat insuper observatione circumcisionis & rituum Mosaicorum neminem justificari Acto. XV. 10. Ergo in doctrina de justificatione & libertate Christiana directe & per se nequam erravit. Quid vero Paulus afferit ipsum non recto pede incessuisse ad veritatem Evangelii, id spectat non ipsam doctrinam, sed doctrinæ applicationem & praxin, sive libertatis Christianæ usum. Adeoque Paulus in ipso reprehendebat, quod a theoria illa rectæ fidei dissentiret praxis, sive quod id, quod recte credebat, aliosque docebat, in praxi & externa conversatione, ipse non præstaret. Ita enim applicabat & accommodabat se Petrus quibusdam fratribus ex Judæis, metuens ipsorum offendiculum, ut interim eos, qui ex Gentibus erant, negligenter & graviter offenderet. Quo ipso facto indirecte videbatur convelli (ex opinione Gentilium Christianorum) articulus de libertate Christiana, & justificatione gratuita, quasi gentes non sint, a legge circumcisionis & statutorum Mosaicorum liberæ. *Possimus igitur*, inquit h. l. Balduinus, peccatum Petri erratum potius, quam errorem vocare, vel errorem in praxi, non in theoria fidei, qui in articulum fidei, non quidem directe, per indirectum tamen & incidenter impingit. Vide D. Ægidium Hunnum in h. l. & B. Gerhard. Tom. VI. Loc. p. 346.

III.

Sacri textus ad usum accommodatio.

Usus Elencticus I. ipsi Pontificii agnoscunt, Petrum recte a Paulo reprehensum; Sic enim Thomas Aquinas in Catena Gal. 2. *Non levius causa reprobationis erat, periculum enim erat, ne periisset Evangelii veritas,* &c. Salmeron Disput. XXII. in Epist. ad Gal. c. 2. *Delictum Petri, inquit, erat publicum, & publicam correptionem exigebat.* Cornel. a Lapide in procœm. super Epist. Pauli, ait, *Paulus erat Doctor Petri, imo Doctor Apostolorum, imo Doctor Angelorum, Paulus insigni sapientia, fiducia & constantia Petrum a recto tramite Christianæ libertatis deviantem & nonnihil ad Judaismum declinantem redarguit, revocauit & correxit.* Bened. Justinianus in h. l. *Significat, inquit,*

inquit, *Apostolum Petrum fuisse dignum, qui reprobenderetur & damnaretur.* Idem Estius docet, & alii. Ex eo autem recte infertur, *Paulum corrigentem & corripiuentem Petrum, autoritate Petro non superiorem, attamen parem fuisse & conseqventer Petrum Ecclesiae monarcham, & Pauli, cæterorumque Apostolorum caput & principem non fuisse.* Item, *Pontifex Oecumenicus est extra reprehensionis aleam positus, Petrus non fuit extra reprehensionis aleam positus,* Ergo. Assumptio ex hoc textu v. II. probatur. Nam quia Rom. Pontifex se pro Monarcha gerit, ideo ab aliis se reprehendi renuit. Sic enim Jus Canon. Part. I. Decreti Distinct. XL. Cap. Si papa: *Si Papa sue & fraternæ salutis negligens deprobenditur inutilis, & remissus in operibus suis, & insuper a bono taciturnus, quod magis offici sibi & omnibus, nibilominus innumerabiles populos conservatim secum ducit, primo mancipio Gehenna; cum ipso plagis multis in eternum vapulaturos.* Hujus culpas istic redarguere presumit mortalium nullus quia cunctos ipse judicaturus, a nemine est judicandus; nisi deprobendatur a fide devius. Hinc argumentor porro; Nullus Papa errans tantum in opere (nam errorem in fide excipiunt. Sic enim Becanus de Capite Ecclesiæ, Sect. IX. Papistæ, inquit, faciuntur, Petrum errasse, non quidem in fidei articulo, sed in facto, quia incaute simulavit Judaismum cum scandalo & offensione Gentilium. Num. 55.) debet reprehendi; Petrus errans tantum in opere fuit a Paulo reprehensus, (qui a merito judicavit, eam simulationem, tanquam scandolasam, non esse tolerandam, ut ibidem ait Becanus) Ergo Petrus non fuit Papa, & per consequens, nec Romanus Pontifex ejus successor. Argumentum hoc a reprehensione Pauli ductum, quo etiam Marcus Anton. de Dominis utitur in libris de Republ. Ecclesiast. vide Lib. I. cap. XI. §. 13. seq. & Lib. II. cap. 7. &c. male habet Pontificios; unde locum hunc ad Gal. II. lapidem Offensionis, petram scandali & historiam capiu difficilem Baronius Tom. I. ad annum Christi LI. Num. marg. 32. locum difficultissimum Salmeron vocat. Alexander Carerius lib. I. c. 5. ipsam historiam in dubium vocat, prætendens, (1) non Petrum Apostolum, sed quendam alium a Paulo esse reprehensum, sed hoc jam dudum ab Hieronymo est explosum, ut supra vidimus.

(z.) ait; Non vere, sed simulate Petrum fuisse reprehensum, at & hanc responcionem reliqui Pontifici deferunt, nominatim Bellarminus Lib. I. de Pontifice Rom. cap. 16. respons. ad 5. obj. nosque firmis nixi rationibus quæstione II. jam rejecimus. Stapletonus fitgit; Paulum reprehendisse Petrum, quatenus Cephas i. e. Iudaorum Apostolus, non quatenus Petrus erat, b. e. universalis Episcopus omnibus superior. Sed frivola haec est distinctio inter Cepham & Petrum. Et si locum habet, quomodo ex eo, quod Christus dicit Matth. XVI. 16. *Tu es Cephas, &c.* Monarchicum Petri primatum evincere possunt. Sanderus lib. VI. Monarch. cap. 4. & Stapletonus de princip. lib. VI. cap. 14. &c. respondent; Petrum errasse non in fide, aut doctrina, sed in conversatione. Itaque hunc errorem nihil officere ejus primatui. Atqui non a Petri culpa aut errore, quem ipsi non in fide, sed in speciali facto fuisse agnoscimus, verum a Pauli reprehensione argumentum ducimus. Dicimus enim Petrum in opere seu facto & externa conversatione tantum peccasse, & nihilominus a Paulo esse objurgatum. Canonistæ autem Papam reprehendi nolentes, exceptiunt; si in fide sit devius. Can. supra allegato, tum namque concedunt, reprehendi posse. Cornel. a Lapide, & Tirinus in h. l. Gregorius de Valentia in Analyse fidei Catholicæ Lib. VII. cap. 6. in fine, Bellarminus loc. cit. Becanus in Manuali Controv. Lib. I. cap. IV. num. 55 seq. respondent: *Superiores etiam ab inferioribus corrigi & reprehendi posse modo res (præsertim publica) postulet, & debita modestia & reverentia servetur.* Adeoque, ut Tirinus ait; *Paulus reprehendit Petrum non tanquam superior, vel ex auctoritate, sed tanquam inferior, solum ex charitate, quia bonum publicum sic postulabat.* Ast enim vero: I. Si Petrus summus fuit Ecclesiæ Pontificex, nullus mortalium, neque ut inferior, neque ut superior ipsum redargere potuit, vi Canonis supra citati. II. Non tantum reprehendit Paulus Petrum, sed ei etiam in faciem restitit, ubi utitur verbo *civitatem*, quod est resistere, obsistere, sese opponere, adversari, quod inferiori in superiorem non licet. Inde Glossa Interlinearis, ad illud, *restiti*, annotat, *tanquam par.* Hinc M. Antonius de Dominicis verissime ait lib. I. de Republ. Eccles. cap. XI. num. 13. *Si*

in-

inter Petrum & Paulum non fuisset paritas, se non videre, quomodo Paulus a magna imprudentia, nimia audacia, arrogantia, imo & procastitate posset excusari. Et certe nunquam Paulus ausus fuisset Petri tactum damnare, idque tam libere & confidenter, si de primatu & superioritate Petri in se & reliquos Apostolos sibi quicquam constitisset, unde Hieronymus ex hac reprehensione colligit, ad minimum horum duorum Apostolorum paritatem. *Paulus*, inquit in Com. Epist. ad Galat. Petrum reprehendit, quod non auderet, nisi se non imparem sciret, quæ verba allegantur etiam a Gratiano causa II. qvæst.

7. III. Qvanquam hæc ad refutandos Pontificios sufficient, nihil tamen oblitat, quin ex eo, quod Paulus Petrum periculose exorbitantem gravissime increpat, & præsente tota Ecclesia redarguit, prærogativam & superioritatem quandam Pauli colligamus, non quidem cum imperio & potestate conjunctam, sed qualis esse solet objurgantium, qui in aliquo facto meliores sunt delinqventibus, quos objurgatione sua gubernant, ut inquit B. Balduinus Com. in h. l. qv. VI. Verissimum ergo est, illud Cypriani Martyris; Erant utique & cæteri Apostoli, quod fuit Petrus, pari consortio prædicti & honoris & potestatis. Confer B. Gerhardum Confess. Cathol. Lib. II. artic. III. cap. 2. pag. 556. & Johan. Crocium in Anti-Becano Controv. IV. de Capite Eccles. sect. IX. num. XIV. seqq.

Ius Elencticus II. Reprehensio Paulina regulam evertit Pontificiorum quæ est. Ea quæ sunt bona intentione, reprehensionem non merentur, nec possunt disperdere DEO. Dubitandum non est, quin Petrus bona intentione & ut Jesuita Bellarmius ait Lib. I. de Romano Pontifice cap. 28. Sect. penult. *optimo animo*, se junxerit sicut a convictu Gentilium Christianorum, videlicet ne Jacobi discipulos, qui erant Zelotæ legis, sive legalium rituum adhuc sectatores offendideret, & nihilominus graviter increpatur a Paulo, tanquam non recto pede incedens ad veritatem Evangelii. Sic & Moses injunctum munus detrectans Exodi IV. 13. bona intentione se excusabat, imo putabat melius consultum iti gloriae Dei & Israëlitarum saluti, si aliud mitteretur, sed irascebatur ipsi DEUS v. 14. Proinde in rebus fidei aut divini cultus, animi nostri intentio aut devotio nisi ad verbi

bi divini præscriptum conformetur, ut ἡθοθερησία Col. II. 23. repudiatur, neque ad justificandos actus nostros sufficit. Nec enim omnia bona sunt, quæ bona intentione fiunt, juxta Augustinum de verbis Apost. Tom. IX. Adeoque Pontificiorum regulæ nos opponimus regulam ipsius DEI, dicentis; *Non quod tibi videtur, hoc facias, sed quod tibi præcipio, hoc tantum facias, non recedes ab eo ad destruendam vel sinistram Deut. IV. & XII.*

Uffus Elencticus III. Exemplum non tolerati istius dogmatiæ; *bona opera ad salutem eternam oblinendam & conseqvendam esse necessaria* exhibit Paulus h. l. v. II. & 14. contradicens Petro in faciem, cum ex abstinentia Petri a convictu Gentilium opinionem caperent Gentiles, tanquam observatio Legis Mosaicæ ceremonialis ad conseqvendam salutem esset necessaria. Et quanquam occasio contradiendi nasceretur ex quæstione de lege ceremoniali; Ratio negandi tamen, per quam refutat Apostolus necessitatem observandi legem ceremonialiæ ad consecutionem vitæ æternæ, generalis est, & refellit necessitatem cujuscunq; legis, tam moralis, quam ceremonialis, ad hoc ut conseqvamur vitam æternam; Atque infert ab impotentiâ totius generis, seu totius legis, ad impotentiam omnium specierum sub isto genere contentarum h. m. v. 14. & 15. *Si tu, cum sis Iudeus, gentiliter vivis (quando semotis illis, qui a Jacobo venerant, comedis cum gentilibus) & non iudaice; cur cogis gentes judaizare? (exemplo tuo) Nos (ego Paulus) qui natura Iudei sumus, & non ex gentibus peccatores, scimus: non justificari hominem ex operibus legis, sed tantum, iā μη̄, per fidem Jesu Christi. Ideoque credimus & Nos (ex Iudeis geniti) in Christum Jesum, ut justificaremur ex fide Christi, & non ex operibus legis, propterea quod ex operibus legis nulla caro justificabitur.* Denegari autem omni speciei legis tantundem, quantum denegatur efficaciam legis Ceremonialis, clarissime patet ex seq. cap. III. ubi excluditur omnis illa Lex, quæ requirit rō facere v. 12. qui fecerit ea, vivet per ea &c. Hæc Dn. D. Hulsemannus in Breviario extenso cap. XII. num. XV.

Uffus

Ius Prædictus I. ex vers. II. Restiti Petro. Correptio seu reprehensio proximi non pugnat cum charitate Christiana, sed quod reprehenditur, est castigatu dignum, & reprehensio ipsa ab animo candido & sincero proficiuntur ac cum debita moderatione conjuncta est. Correptio Augustino nibil aliud est quam reprehensio hominis in proposito aut facto illicito vel etiam in omissione debiti, ejusque reprehensio per verba vel nuntius & signa emendationem intendentia. Tali reprehensione Petrum corripuit Paulus durus in facie, dulcis in corde, ut inquit Lutherus Com. priori in Epist. ad Gal. in h. l. Meliora (juxta Hebraicam veritatem, fidelia, juxta Chaldaicam versionem, Pulchra, juxta LXX. Fideliora) sunt vulnera diligentis, quam fraudulenta (Chaldaeus, mala, LXX. spontanea) oscula odientur. Proverb. XXVII. 6. Loco huic lucem affundit Augustinus Epist. 48. ad Vincentium, inquit; Non omnis, qui parcit, amicus est, neque omnis, qui verberat, inimicus. Meliora sunt vulnera amici, quam voluntaria oscula inimici. Melius est cum severitate diligere, quam cum lenitate decipere. Et qui premetum ligat, & qui letargicum excitat, ambobus molestus, ambos amat. Quis nos potest amplius amare, quam DEUS? & tamen nos non solum docere squaliter, verum etiam salubriter terrere non cessat, fomentis lenibus, quibus consolatur, saepe etiam mordacissimum tribulationis medicamentum adjungens, exercet. Optime Chrysostomus in homilia de ferendis reprehensionibus & conversione Pauli, inquit: Sane inimicum ne laudantem quidem probbo, amicum vero etiam reprehendentem amplector. Ille et si me osculetur, in squalore est, hic et si vulneret, amabilis, illius osculum suspicione plenum est, hujus vulnus medicamenti vim habet. Non ergo ita diligendus est amicus, ut peccans non corripiatur, Qvis est filius, quem Pater non corripiat? Hebr. XII. 7. Correptiones autem, quas amici suis familiaribus exhibere solent, primo ita instituenda sunt, ne charitas ipsa minatur, & ut ipsis videant & sentiant correptionem ex amore, non ex rancore prodire, ut alicubi Augustinus loquitur. Odio enim habenda sunt peccata, non homines, ait Leo Magnus in Epistol. Recte Isidorus de summo bono lib. 3. cap. 91. Qui delinquentem superbo vel odio vel injurioso animo corrigit, non emendat, sed percutit.

E

Ius

Uſus Prædictus II. In faciem ei restiti: *Admonemur hic palam & aperie caſtigandos eſſe delinquentes, non a tergo traducendos.* Paul⁹ non fuit clandest⁹ Petri obtrectator, non detraxit Petro clam, ſed qvum videret iſum eſſe κατεγγωσμένον, reprobatione dignum, arguit eum in faciem & coram. Rechte Lutherus Comm. II. in Epist. ad Gal. in h. l. *Paulus inquit, Petro in eos reſtitit, non in angulo, ſed Petro præſente & tota Eccleſia adſtante.* Itaque ſignificanter ponit banc particulam; ſecundum faciem, item coram omnibus, contra virulentos Satane Apostolos, qui abſentibus detrabunt, qvibus præſen- tibus non audent biftere. Salazar in illud ſupra allegatum Proverb. XXVII. 6. Fidelia ſunt vulnera &c. *Tales debent eſſe, ait, amicorum objurgationes, fidelia ſcilicet vulnera, non qvidem a tergo per de- tractionem, ſed in faciem per corripiendi libertatem iſticta, quemadmodum Paulus cum Petro egiffe aliquando ſe jaclat.* Gal. II. &c. Nam qva dolosa ſunt & proditoria, amicitiam prorsus diſſolvunt. Idem jam olim docuit Auguſtinus in libro de conflictu vitiorum & virtutum cap. 8. *Nec tacenda ſunt mala proximi, nec conſentienda, ſed charitate fraterna in faciem eſt proximus redarguendus, non vero oc- culte detrabendus.* Et infra; *Imo magis hinc odisti, & non diligis, unde detrabis, & non corrigit.* Bernhardus in Sermonibus ait, *De- rectator & libens auditor, uterque Diabolum portat in lingua.*

Uſus Prædictus III. *Cum veniſſet Petrus —— ei reſtitit.* Erroribus & peccatis mature obviam eundum, nec in hiſ corrigendis, par- cendam eſt ullius autboritati. Erat Petrus ex tribus columnis Eccleſiae Gal. II. 9. primus divinitatis Christi confessor, Apostolorum dux, antesignanus & quasios, & tamen cum errare eum, & genti- bus ingens præbere ſcandalum videret Paulus, ne iſi qvidem peper- cit, ſed eidem palam reſtitit, & in faciem coram omnibus contradixit, ut veritas Evangelii ſarta tecta conſervari poſſit, hocque facto exemplum reliqvit Eccleſiae Ministris, ne in redarguendis peccatis & erroribus qvicqvam tribuant ullis personis, praefertim qvando ve- ritas Evangelii & ſalus Eccleſiaz periclitatur, ſed ut intrepide & gra- viter

viter taxent, qvod taxandum est, nullo adhibito errantium & hal-
lucinantium respectu, semper enim potior veritatis, quam ullius
humanæ authoritatis ratio habenda est, juxta illud Philosophi,
amicus Plato, amicus Socrates, sed magis amica veritas. Chryso-
stomus Sermon. XVIII. Ecqvid, inquit, times odium? Argue fra-
trem, subi inimicitias propter tuam in Christum charitatem, pro-
pter tuam in ipsum dilectionem. Vides proximum tuum mala in-
numera patrantem, cur favorem præponis saluti ejus. Noli id fa-
cere. Nullum hoc amicitiae signum est, non circumspicere, quid
frater agat, non curare fratres utcunqve peccantes.

Uſus Practicus IV. vers. 12. *Cum autem venissent subducebat ſe*
&c. Ratione objecti vel materiæ fit & dari potest scandalum i. di-
Etis 2. factis, sive moribus & exemplis. Dicti scandalum est, qvan-
do vel doctrinæ perversitate, superstitionibus & illicitis cultibus
auditores incerti redduntur de salutis doctrina, aut occasio illis præ-
betur verbum DEI contemptui habendi, superstitiones invehendi;
vel qvando obſceni sermones, μωρολογία, ιὐθεαπτολία Eph. V. 4.
turpes facetiae, ſcurrilia dicta &c. boni viri animum perturbant. Qvo
pertinet illud Apostoli, *Corrumptunt bonos mores, colloquia prava.*
i. Cor. XV. 33. Facti scandalum est, qvando qvis vitæ morumqve
conſceleratione alios ad eadem perpetranda allicit, qvale exemplum
in Corinthio illo incestuoso videre licet, de qvo Apostolus i. Cor. V.
6. affirmat, *qvod pauxillum fermenti totam massam corrumpat.* Vel
qvando qvis in religionis negotio conuerſatione ſua infirmioribus
scandalum præbet, & vita & moribus religionem laedit aut laedere
videtur in ſpectatoris animo: ſive in iis, qvæ per ſe mala non ſunt,
ſed licita, imprudenter & indiscrete verſatur, & actione ea alios scan-
dalizat. Huc referri potest factum Petri, qui ſubducendo ſe a Gen-
tibus, qvibus haec tenus convixerat & ad Judæos advenientes ſubito
transiens, cumqve eis judaice vivens scandalum dabat Gentibus &
noxi erroris occaſionem, ut existimarent legis obſervationem eſſe
ad huc neceſſariam, ſibiqve tanti Apostoli exemplo legem ſervan-
dam eſſe.

Uſus Practicus V. vers. 12. metuens eos, qvi erant ex circumciſione. Non quodvis offendiculum & scandalum nobis statim est metuendum aut preceavendum. Aliud est enim scandalum datum, aliud acceptum, sive juxta Scholasticos aliud activum, aliud passivum, illud imbecillum est, hoc contumacium, qvibus ipſe Christus petra est scandali Es. VIII. 14 Rom. IX. 32. I. Petr. II. 6. Hoc contemnendum esse Christus innuit Matth. XV. 14. illud vero sumopere vitandum Matth. XVIII. 6. seqq. præcipitur. Sane ne offendantur impii & præfracti non sunt perpetranda ea, qvibus DEUS ad iram provocatur, veritas Evangelii periculo exponitur, aut Conscientia nostra læditur, pīque omnes scandoſo vere dato offenduntur, Recte Bernhardus Tom. II. Epist. 34. ad Deogonem Monachum pag. 52. Memento, inquit, non omnium scandalum magnopere esse curandum, juxta respondentem DEI dicentis (Matth. XV. 14.) Sinite illos, cœci sunt, & duces cœcorum. Melius est enim ut scandalum oriatur, quam veritas relinquitur. Idem dicit Gregorius Homil. 7. in Ezech. si de veritate scandalum oritur, rectius oriri permittitur, quam quod veritas relinqatur. Quoties itaque doctrinæ sinceritas periclitatur, offensa negligenda est, & caute temperanda sunt nostra erga homines obsequia, ne immodico placendi studio, aut præpostero offensionis metu a recto cursu deflectamus. Non satis perpendit hoc Petrus, qvi Judæorum offensam quam non debebat, metuens, longe majus scandalum præbebat Gentibus, & Evangelii veritatem periculo exponebat. Contra Paulus nihil curans Judæorum offensionem publice ob id Petrum redarguit, & Evangelii reritatem & Christianam libertatem circumspicte asseruit & vindicavit, docens propter alterius offendiculum aut scandalum officium divinitus mandatum non esse negligendum.

Uſus Practicus VI. vers. 13. Simulabant cum eo & cæteri Judæi &c. Quo quis est autoritate major, aut excellentior, eo gravius est offendiculum, si labi eum contingat. Unde Poëta:

*Omne animi vitium tanto conspectius in se
Crimen habet, quanto major, qui peccat, habetur.*

Ex

Ex superiorum enim & honoratorum Virorum exemplis Vulgus regulam facit, & qvod illi palam faciunt, licitum & inculpabile esse judicat. Sic principis exemplum in Republica perniciosum est, Doctoris in Ecclesia. Nam qvicqvid auditores & subditi vident in persona praesidis, hoc sibi mox licere statuunt, idque in vitiis, non perinde in virtutibus. Faciliores enim sumus ad imitanda mala, quam bona. Et ut sapiens noster ait; Secundum judicem populi, sic & ministri ejus & qualis rector civitatis, tales omnes incole ejus Sirach. X. 2.

Qualis Princeps, talis aula. Platonis dictum est; *Qualis sunt Principes in Republica, tales solere reliquos esse cives.* Jerobeami Regis idololatræ exemplum universos reges Israelis in societatem idolomania abripuit, & horribiliter seduxit, unde hoc invisum & odiosum nomen adeptus est, qvod peccare fecisset Israelem. I. Reg. XIV. 16. Confer exemplum Aaronis μοσχολατρίας in constituentibus, Exod. XXXII. 6. Sic imprudens Petri factum in societatem hypocriteos & simulationis abripiebat Barnabam & reliquos Judæos, qvippe qui exemplo Petri magis, quam veritatis cognitione ducebantur. Adeo verum est, qvod Leo Papa ait apud Thomam: *Validiora sunt exempla, quam verba.* Cujus rei duplē rationem dat Seneca Epist. 6. *Primum quia homines amplius oculis, quam auribus credunt;* Deinde, *quia longum iter est per præcepta, breve & efficax per exempla.* Contineat ergo unumqve in officio consideratio sui officii, ne ad peccandum instiget, qvos a peccato abstrahere debebat. *Væ enim per quem veniunt scandala* Matth. XVIII. 7.

Uſus Practicus VII. vers. 14. Sed quum vidisse, qvōd non recto pede incederent &c. Allucinatio Petri admonet nos de erratis & lapsibus Sanctorum, scilicet qvod sanctissimi quoque habeant suos nævos, suaqye peccata Ebr. XII. 1. 1. Joh. I. 8. Unde Paulus de se & Coapostolis fatetur, qvod thesaurum divinæ gratiæ in vasculis testaceis habeant, 2. Cor. IV. 7. Non immerito ergo David dicit Psalm. XXXII. 6. pro remissione peccatorum rogaturos *DELLM omnes Sanctos.* Hæc est enim Sanctorum in hac terrestri peregrinatione perfectio, ut suam imperfectionem agnoscentes deplorent & remissionem peccatorum indies pœnitentes & contriti implorent. Eccl. 3

eclesiastes VII. 21. inquit; *Non est homo, iustus in terra, qui faciat bonum & non peccet.* Verissime Poeta: αἱμαρῆνες δὲ καὶ σοφοὶ σοφέσσοι, errat sapiente sapientior alter. Sic errabat Nathan Propheta in speciali facto, ex suo spiritu dicens Davidi quod ædificare debet domum Domini, quod Dominus in eo per visionem corrigit, 2. Sam. VII. 3. seq. Sic errabant Apostoli, somniantes Christi regnum futurum temporale. Actor. I. 6. Inter Paulum & Barnabam acerba fuit contentio propter Marcum Actor. XV. 39. in qua alterum errasse necessarium est. Sic Moses, Aron, Samson, David, aliquique viri Sancti lapsi sunt in gravia peccata, Hiob & Jeremias maledicunt diei nativitatis suæ, Elias & Jonas pertulsi vitæ mortem sibi precantur &c. *Quanto quis loco superiori, tanto in periculo majori versatur,* inquit Augustinus in Regula ad Servos DEI circa finem. Nemo tam firmiter fixit pedem, qui non labi possit & cadere. Et contra nemo unquam tam graviter lapsus est, qui non possit resurgere. Ergo semper memores simus illius Pauli, qui stat, videat ne cadat. 1. Cor. X. 12.

Usus Practicus VIII. Emphaticum verbum ὁρθωποδύστι a Paulo vers. 14. usurpatum docet, in fide & in cultu DEI non esse utrumque populi claudicandum nec dispensatione utendum, ut loquitur Nazianz. Oratione in Novam Domini. Quam claudicationem merito Elias Propheta in populo Israelitico reprehendebat, dicens, usque quo claudicatis in utrumque latus? Si Dominus est DEUS, seqvimi illum sin Baal, scqvimini illum, 1. Reg. XVIII. 21. Non enim ferre DEUS potest Syncretismum vel Samaritanismum in religionis siue religionem mixtam, cuius quidem pars sit verbo DEI confirmis, et vero deinde admisceantur opiniones humanitus excogitatæ. Tritico cœlestis doctrinæ puro non sunt admiscenda hæc siuum Zizania. Non tulit olim DEUS, ut bovis & asini in arando fieret junctura, aut mixtura seminum, aut linilaneque contextio in vestibus Deuter. XXII. 9. 10. 11. Multo minus fert commixtionem veritatis cum mendacio Ecclesiastici cap. XXXI V. 8. aut verbi sui cum humanis somniis XXIII, 25. seqv.

Uſus

Usus practicus IX. vers. 14. dixi Petro coram omnibus
Peccata publica correptione sunt emendanda, privata privatim corrigeenda. Vitia & peccata aliorum serio reprehendamus oportet, ne silentio nostro approbare ea videamur. (Vide Augustinum lib. I. de Civitate DEI cap. IX. ubi agit de participatione alieni reatus ob silentium, sive non correpta vicinorum peccata.) Hoc Paulus hic fecit objurgando Petrum, & Moses faciendum præcepit, Levit. XIX.^{17.}
Non odio habeas fratrem tuum in corde tuo, sed publice argue illum (fallitur hic vulgatus Interpres, neque enim in Hebræo textu locus aut modus publice quenquam corripiendi, insinuatur, sed potius Ze-
 lus, ingenuitas & prudentia in corripiendo notatur, ad literam enim sonat arguendo argues, corripiendo corripies illum, ut ex ipsis Pon-
 tificiis agnoscunt, Pagninus, Arias Montanus, Eugubinus, Estius,
 Novarinus, Lorinus) ne habeas feras super illo peccatum. Lutherus,
Dass du nicht seinent halben Schult tragen müßest. Ipseque Paulus Ep. V. II. de communi officio Christianorum, inter se, inquit: Nolite commiccare operibus infructuosis tenebrarum, magis autem redarguite. Μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε, ubi τὸ καὶ intensivum & δεινωτικόν est, imo vero arguite potius. Diversus autem modus est agendi cum delinqventicis. Alii enim privatim admonendi sunt, illi scilicet qvo-
 rum peccata privata nec adhuc innotuerunt & servandi hic gradus admonitionis a Salvatore præscripti Matth. X VIII. 15. seq. Hi vero, qvorum jam notoria peccata sunt, & publica, præsertim si Doc-
 tores sint iues ad plures serpat, si cedat in Scandalum commune, si corrupti sanam doctrinam &c. quale est hoc Petri peccatum, tum publice arguendi sunt & coram omnibz, ne, si impunitum aut irrepre-
 hensum maneat ejusmodi delictum, exemplo noceat, & reliqui conta-
 gione illius inficiantur, juxta regulam, quam Paulus Timotheo & reli-
 quis verbi divini Ministris dedit I. Tim. V. 20. **Peccantes coram omni-
 bus argue ut & caterit timorem habeant,** cujusqve praxin & usum ipse hic monstrat, Petrum scandalum publicum præbentem, non priva-
 tim sed coram omnibus reprehendens. Nota est indignatio Amosi cap. V. in eos: qui detrectabant cotripi in publico, qvum tamen non puderet eos peccare in publico. Vide Dn. D. Hulsemannum de corre-
 ptione fraterna S. XII.

Usus

Uſus Practicus X. *Dixi Petro coram omnibus. Admonitiones, veletiam objurgationes amicorum, licet acriores, patienter ferenda sunt, idqve exemplo Petri, qvi Paulo non obloquutus est, sed reprehensionem ejus magna mansuetudine & patientia suscepit & hujus rei commemorationem in publicas etiam literas referri facile tulit.* Unde Augustinus Epift. ad Hieronymum, qvæ est apud eum 19. *Mulso mirabilius est, inquit, & laudabilius, libenter accipere corrigentem, quam audacter corrigere deviantem.* Qvo nomine & Cyprianus Petri exemplum omnibus Episcopis proponit imitandum Epift. 71. ad Quintum. *Corripiat me justus in benignitate, inquit David Psalm. CXL. 5. & increpet me oleum capitis non destituat caput meum, qvibus verbis optat se percuti reprehendi & castigari a bonis & justis, idqve summi beneficii loco ponit.* Melius est enim a sapiente corripi, quam stultorum adulazione decipi, ait Ecclesiastes cap. VII. 6. Recte Salazar in Proverbia Salomonis cap. 27. n. 33. *Reprehensionem aequo animo ferre, Sapientiae praconium est.* Cogitent reprehensi de periculo, in quo hæserunt, de fructu, qvem ex reprehensione capiunt, de officio, qvo DEO & monitoribus pro salutari commonefactione gratias debent.

S. M. D. G.

collis

